

Norske frontkjempere vil ha minnesmerke

104181

MASSEGRAV: 22.000 falne fra slaget ved Narva hviler i fire massegraver - bare noen få, alle russere, har det vært mulig å identifisere.

Får ikke medalje

BARDUFOSS: Forsvarssjefen har annullert tildelingen av Forsvarsmedaljen med laurbærgren til en eldre mann fra Harstad.

Da meldingen om tildelingen ble kjent, reagerte krigsveteraner i lokalmiljøet. De gjorde oppmerksom på at Harstadmannen etter krigen ble dømt til 120 dagers fengsel for å ha

«ytet fienden bistand i råd og dåd».

En del krigsveteraner uttalte at de i protest ville returnere sine krigsmedaljer dersom overrekkelseren ble gjennomført.

Medaljerådet har nå behandlet tildelingen på nytt, og uttaler at dersom dette hadde vært kjent, ville ikke medaljerådet gitt anbefaling om tildeling av medaljen.

HUSKER SOLDATENE: - Soldatene fra Tyskland, Belgia og Norge var vennlige, sier kirkegårdsbestyrer Meedy Hielo.

VAIVARA, ESTLAND: Jo Benkow stoppet bautaen over norske frontkjempere som falt i Finland. Nå vil gjenlevende frontkjempere undersøke mulighetene for et minnesmerke i Estland. Forsvaret tar avstand fra et slikt minnesmerke.

GEORG MATHISEN

Foto: TORBJØRN KJOSVOLD

Ingen i Estland ville tenke på å nekte oss et slikt minnesmerke, sier tidligere frontkjemper Knut Baardseth, som leder Institutt for norsk okkupasjonshistorie. - Estlenderne ser dette på en helt annen måte enn det som gjøres her i landet, sier Baardseth, nettopp hjemkommet fra landet.

Men fra Forsvaret møter han motbør:

Selvsagt kan vi ikke bifalle å hedre personell som kjempet mot Norges sak, sier fungerende pressetalsmann Stig Morten Karlsen. Forsvaret vil imidlertid ikke gripe inn for å forsøke å hindre et minnesmerke. - Dette er ikke noen sak for Forsvaret, og jeg er dessuten usikker på hva som kunne ha vært gjort fra Forsvarets side, sier Karlsen.

100 falne

Omkring 100 nordmenn falt i slagene ved Narva, 130 kilometer vest for det daværende Leningrad, i 1944. De hviler i fremmed jord, uten gravstøtter, uten blomster og uten sympati fra det offisielle Norge.

I en liten landsby ligger gravene til et tusentalls soldater. Ingen ting forteller at dette er en gravplass. Sovjetunionen sørget for å jevne den med jorden. - De hadde mye arbeid her, konstaterer Arne Pilvar lakonisk. Han er eiendomsforvalter, landmåler og kjentmann i Vaivara kommune.

Tre gravplasser

Den glemte gravplassen er ikke den eneste. På en kirkegård i nærheten av kommunens administrasjonsbygg står et monument over de sovjetiske falne. Offisielt er bare russere gravlagt her. Men i praksis hviler soldater fra begge sider i samme grav.

På samme sted ligger fire massegraver. 22.000 soldater har sitt siste hvilested her. De ble først gravlagt 15 år etter slaget ved Narva.

Vennlige nordmenn

Jeg husker godt soldatene - de fleste var fra Tyskland, Belgia og Norge, forteller Meedy Hielo. Kirkegårdsbestyreren var 12 år den gangen.

Stort sett var soldatene veldig vennlige. Når de kom til oss, la de bort våpnene og hadde med sjokolade til barna, forteller hun. Selv lærte hun å spille sjakk av soldatene.

Om lag 6 000 nordmenn gikk frivillig inn i tyske avdelinger på østfronten under annen verdenskrig. 900 falt. Rettsoppgjøret etter krigen fastslo at innsatsen var bistand til fienden, og dermed landssvik. Nærmere 5 000 frontkjempere ble idømt fengselsstraff.